

VILPPULAN MURTEEN SANAKIRJA

- apelias (apila)
astikka (saakka)
ehlostah (kylläkseen, riittävästi)
entumet (haamut, aaveet)
haaroa (nähdä tai kuulla väärin tai olemattomia)
halaatti (vähemmän tyylikäs päällystakki)
havahtua (herätä, huomata)
helli (hella)
hemplata (huojua, horjuttaa)
hempuli (epävarma/lapsellinen tekele)
hevostella (leuhkia, isotella)
hertto (lähes, mahdollisesti)
hiku (voittaja, kilpailutilanteen paras)
hilut (perunan kuoret)
hokmanni (valkea, pyöreä karamelli)
holli (kohta, oikea paikka)
holtti (tolkku, hallinta)
hornia vesi (haalea vesi)
houna (kumma, kummallinen)
huilata (levätä)
häi (etusana, lauseen alkusana)
häkäräinen (utuinen, savuinen)
häntyri (parireen takareki)
häsätä (sotkea esim. lankavyyhti)
häyhältää (purra/syödä nopeasti)
höhlä (typerä)
höveli (myöntäväinen, avulias)
höösätä (touhuta hätäisesti)
jelpata, jelppiä (auttaa)
julma (suuri, iso, valtava)
jyrkiä (iso, kokonainen)
järin (kovin, paljon)
kaaksittaa (jahdata pois huutaen tai pelotellen)
kahna (epäjärjestyksessä olevat hiukset)
kalpastaa (liukastaa, kompuroida)
kamppi (työn saattaminen päätökseen)
kankeli (puu- tai rautakanki)
karnu (hiukset)
kauhtana (epämääräinen, väljä takki)
kekkala (heikko/risa laite)
kenkki (lahja, lahjus)
ketta (sian tai vasikan karsina)
kihistä (kutittaa, syyhytä)
kiiliä (juosta täysillä)
kilkkiäin (erikoisen kova materiaali)
killittää (tuijottaa)
kilmu (ohimo, otsa)
kinkkaus (ruutuhyppelyleikki)
kissankylvöttäjä (turhanpäiväinen, kuriton)
kitti (porsliini astian palanen jota käytettiin kinkkausvälineenä)
koltti, kolttu (hame)
komuutti (pesukaappi)
konu (hauska, erikoinen, kummallinen)
kouko (keuhko)
kuikuilla (norkoilla ilman asiaa)
kuli (kaljuksi ajeltu pää)
kulkku (kurkku, ei kasvis)
kuppa (ongen koho)
kuukerpalli (kuperkeikka)
kuuppa (vesikauha)
kyörä (iso palanen esim. pullaa)
kyllähiin (epämiellyttävä)
kyntätä (pystyä, kyetä)
kyylätä (vahdata, seurata)
kärmeissä (suutuksissa, kiukuissaan)
kärmes (käärme)
kärnä (rohtunut/likainen iho)
kökkö (tuhma, tyhmä)
kökählöinen (typerä)
köntysillä (kontallaan)
könätä, könytä (kulkea hitaasti)
laavitta (penkki)
laitimain (laitimmainen, reunimmainen, viimeinen)
lakaatti (mainos, esite)
lakehinen, lakehiin (niittokoneen tai viikatteen niitoleveys)
laupio (sisäkatto)
leinata (olla valon edessä)
lekot (nuotio, tulet)
letku (piimän ja talkkunajauhon sekoitus)
liapukka (vaatteen osa esim. paidan helma tai repeytyneen vaatteen kangassuikale)
liitta (hella)
likistää (rutistaa, puristaa)
linkku (salpa)
lippu (lippalakin lippa)
livahuttaa (lyödä yhtäkkiä)
livetä (liukastua)
loitto (väljä, kevyt päällystakki)
lonuta, lonata (kaataa ohi astian tai täyttää yli reunojen)
luska (lusikka)
luto (ontto, tyhjä, esim tyhjä rengas)
lyyssi (päällystakki, pusero)
lyäkki (tahkojuusto)
läträtä (loiskuttaa, kaadella vettä)
löllö (tyhmä, yksinkertainen)
löyhyä (lähes normaali)

makki (ulkovessa)
maträssi (patja)
metka (hauska, kiva, kummallinen)
montttööri (koneenkäyttävä / asentaja,
korjaaja)
mukko (sydän, myös peruna)
murha (iso, valtava)
myätsukah (myötäkarvaan)
mörrätä (itkeä)
möyriä (kontata)
nasku (sika)
navari (käsinpyöritettävä pora)
nilel (hiertynyt iho, josta pinta pois)
niättä (erityisen paljon, erityisen kovasti)
nyäri (naru, köysi)
näri täys (kyllästynyt, mitta täysi, myös
nielu)
näästi (nirso)
näähän (katsohan kummaa)
oiria (kurkottaa, kurkotella)
pahla (ongenvapa)
paija (lelu, kinkkausväline)
palju (puinen pesuastia)
parahultainen (sopiva)
pasteerata (viettää aikaa edestakaisin
kävellessä)
pilpa (hilse päässä)
potko (peruna)
poukata (sukeltaa pää edellä)
pulju (epämääräinen yritys,
esim.kauppaliike)
pulsteri (patja)
pulteri (alle metrin halkaisijaltaan oleva
pyöreä kivi)
pumaska (asiapaperinippu)
punsa (keitetty sianliha)
putkahlus (pelästyminen, hämmästys)
putru, putrukka (tukeva mies)
puukkolatina (tikkukirjaimin kirjoitettu)
raijata (raahata, hinata)
raiti (lakana)
rehvakas (rempseä, reipas-käyttöksinen)
remeli (vyö)
remmi (hihna)
renkku (penkki, tuoli)
reteli (epämääräinen laite)
reuhka (lakki)
rillata (leikkiä mieluisasti)
rohtia (uskaltaa)
roilota (heittää viskata)
rommi (kalan mäti)
ronklata (ei hyväksyä, vastustaa)
roppi (lääke, rohto)
roppu (kuralammikko, kuoppa tiessä, sulake
sähkötaulussa)

roskat (hevosvetoiset neli(rauta)-
pyöräkärret)
rovia (murea, rapea)
ruavi (karkea)
ruinata (pyytää, anella)
ryätsikälleh (nurin, makuulle)
röntyillä (kaatuilla)
sanittaa (harhauttaa, esim lyödä pelissä pallo
yllättäen toiseen laitaan)
sotkurenkku (korkeajalkainen penkki)
soikkia (tehdä nopeita ojentelu-liikkeitä)
sumppi (vanha kahvi, jauhettu kahvi
syhryttää (hangata edestakaisin)
sykkyrä (esim sekaisin mennyt narusumppu)
sylvätä (tulla liian nopeasti ja liian paljon)
syrppy (hevosen ruokaseos)
tarapappa (puinen hyrrä)
teiskata (liikkua ja touhuta rauhottomasti)
tellätä (asettaa, laittaa, myös lyödä)
temmi (puun työstötyökalu, talta)
tempu (vahinko, tapaturma)
teppo (heinäsirkka)
tiistikki (leipomisalustan puhdistusharja)
timputtaa (nostella jalkojaan nopeassa
tahdissa paikallaan)
tokinainen (itsepäinen)
tooki (suuri annos, suuri lusikallinen)
tooto (yksinkertainen, saamaton)
toplinki (toppaus)
totto (savupiippu)
tulennos (pienehkö nuotio, pienet tulet
uunissa)
tullari (tulitikkulaatikon kansikuva)
turnattu (puettu epämuodikkaasti)
turnu (riepu)
turvakko (risainen villalapanen)
tusero (pieni epämääräinen, paperilla
päälystetty paketti)
tussata (touhuta saamatta mitään aikaiseksi)
täl kalel (tällä tavalla)
tällätä (pukea paljon päälle, varustaa, myös
lyödä)
vaseten (varta vasten)
vaska (vasikka)
vehlata (touhuta, pelehtiä,liikkua
rauhottomasti)
verkilä (napinläpi)
vitahiseen (vinosti)
vokotella (anella, viekotella, pyytää)
vuavata (koettaa yrittää)
vyyhä (puusta tai napista ja paksusta
langasta tehty lelu)
vyäri (sääolosuhteet)
völi, völih (seura, mukaan seuraan)

VOIMASANOJA

halvattu	pahattu	peru
hiivatti	pakana	ryökäle
himpuli	perhatti	turkale
himskatti	perkiniäs	yhlen kerran kuitenkin
jukolauta	permanto	äst`saaketti
merkilliin	persatti	

KUULUISIMMAT REISSUMIÄHET JA MUUT KULKIJAT

Heikkis Kalle (muurar)	Maaherran Aleksi (kulkutyämiäs)	Suutar Kalle (liikkuva suutari)
Hohtin Veltto (pelmanni, haitaristi)	Mustalais Roope ja Manta	Tervaäijä (tervatynnyriä hevosella kuljettanut tervan myyjä)
Housu-Kalle (sälli, jolla pussihousun pussit sisäänpäin)	Pik-öljyäijä (pikiöljyn kauppias)	Tinur (pannujen tinaaja)
Lento-Liana (taloissa piikova sanavalmis iloluonteinen naishenkilö)	Posetiivar (posetiivin veivaaja Italiasta)	Veittenterottaja (kulkumiäs, joka kanto terotusrukkii selässäh)
	Rokkoherra (tarttuvien tautien tarkastaja)	
	Räsyäijä (lumppujen ostaja)	

ARVOTUKSII

1. Kaks reikää keulas, korkkiruuvi peräs. Mikähän se lienee?
2. Siin siä et voi kävellä, mut hiihtää voit?
3. Mikähän vekotin toikih on? Rillat, jotka kulkee ilman hevoist.
4. Ukko-Pekka on vetur ja Muhniämeläin on pussi, mut mikähän on rykiläin?
5. Sataa taikka paistaa, aina vaan paikallah. Ol herra elli narri, sama viästi kummallekkih.
6. Mikähän se on, joka heinäpellol ei liikahlakkah?
7. Se ei saa olla ruavii eikä räyskää, ei lylyy eikä lenkoo, ei kiaroo eikä kiniää. Mitähän siint petäjäst tulee?
8. Pual virstaa kerrallah, sata virstaa vuales, kauas ei kule koskah,hevostakih kantaa. Mikä liä vekotin?
9. Kultanuppi alla, vihertöyhtö päällä, syksy heilät erottaa?
10. Kesäl se on norjaa, talvel se on kovaa, joskus sit ei ensinkäh?

Vastaukset: 1. Sianporsas 2. Kymijoki 3. Kylässä ensimmäisen kerran
nähty auto 4. Ryvin kaljatehtaan kuorma-auto 5. Kososen tienviitta
6. Tolkkilan renki 7. Pärehi 8. Lossi 9. Kaskinauris 10. Voi